REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administraţiune Braşov şi la următoarele BIROURI de ANUNŢURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
Preţul inserţiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXI.
Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr. N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Braşov:
Administraţiunea, Piaţa mare târgul Inului Nr. 30, etagiu I. Pe un an 20 cor., pe şase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 189. Braşov, Joi 28 August (10 Septemvrie) 1908.

De-ale reformei electorale.

...„Cunoştinţa limbei maghiare în sine nu califică pe nimeni ca patriot. Inimicii interni ai Ungariei au învăţat mai toţi limba statului şi este cu neputinţă de a crea, în semnul siluirei de a învăţa această limbă, o şcoală politică şi de a creşte o generaţiune credincioasă statului“.

„Legile şi institutele noastre relative la învăţământul poporal îngrijesc cu prisos, ca mai curând sau mai târziu naţionalităţile să-şi însuşească limba maghiară. Şi pe calea aceasta promovează egalizarea limbistică în viaţa publică a ţării, dar disonanţa sentimentelor şi divergenţa direcţiunilor politice între popoarele de rasssă ale ţării nu se delătură printr'asta. Cu atât mai puţin putem aştepta aceasta dela o reformă electorală, care înăspreşte contrastele şi generalisează frecările“...

Pasagiile acestea le citām în traducere verbală dintr'un articol publicat în „Pester Lloyd“ dela 8 l. c. de Paul Balogh, sub titlul „Dreptul plural şi limba statului“.

Este semnificativ chipul cum raţionează Balogh în studiul ce'l face asupra viitoarei reforme electorale. Ca să mângāie pe aceia din conaţionalii săi, mulţi la număr, cari ţin morţiş, la părerea, că reforma electorală numai aşa poate să asigure supremaţia rassei maghiare, dacă se va face dependentă exercitarea dreptului de vot dela cunoaşterea limbei maghiare, vine şi le arată, că în realitate o dispoziţie de felul acesta nu ar aduce nici un folos practic nizuinţelor pentru asigurarea supremaţiei, deoarece datele statistice pot lămuri pe ori şi cine despre aceea, că numărul cetăţenilor de altă limbă, cari ştiu ungureşte, întrece în ţinuturile naţionalităţilor numărul Maghiarilor de rassă. Aşa de pildă Sibiiul are numai 6% Maghiari curaţi şi 10% Nemaghiari cari ştiu ungureşte, iar în comitatul Tērnavei-mari Nemaghiarii cari ştiu ungureşte întrec cu $1^1/_2$, în Lipto cu 3%, în Trencin cu 3%, în Turocz cu 2% etc. pe Maghiarii de rassă. Sunt — zice Balogy — mai mult decât o sută de cercuri electorale în celelalte comitate, în cari Maghiarii de rassă nu pot susţinea concurenţa cu Nemaghiarii cunoscători de limba maghiară; iar în alte 40 de cercuri cumpăna oscilează şi rezultatul atârnă dela împrejurări şi cazualităţi. De aici conchide, că numai a treia parte din mandatele de deputaţi ar ajunge în mânile naţionalităţilor şi atunci, când esercitarea dreptului electoral s'ar face atârnătoare de cunoaşterea limbei maghiare, ear milioanele celor ce nu ştiu ungureşte vor fi cu totul eschise dela esercitarea lui. Şi nu s'ar schimba nimic în starea lucrului nici prin aceea, că celcr ce ştiu ungureşte li-s'ar da dreptul de vot plural.

Cetind aceasta argumentare ar crede omul, că Paul Balogh este un om nepreocupat cu vederi mai largi, care ţine seamă de realitate. Ce să crezi însă despre el, când tot în articolul amintit scrie:

Siluirea de a şti ungureşte poate fi legată de legea electorală numai în privinţa formală, în interesul unităţii procederei electorale şi a păstrării caracterului naţional al actului de drept public; adecă se poate pretinde în senzul constituţiei ungureşti, ca procedura actului electoral să fie condusă pe toată linia în limba maghiară şi concetăţeanul, care votează, să-şi dea votul său în limba maghiară; ca biletul său de votare să fie scris în limba statului şi să indice pe acei candidaţi, pentru cari votează, în limba statului. A cere însă ca cetăţenii votanţi să fie versaţi în limba maghiară nu ar fi lucru cu cale...“

Ce 'mi-e una şi ce 'mi-e alta? Să ceri să voteze ungureşte, să priceapă dispoziţiile făcute în ungureşte şi să scrie biletele de votare ungureşte — nu este deja adevărata siluire de a folosi ca alegător limba maghiară? In practică tot acolo iese. Votul aceluia, care nu va şti să scrie numele candidaţilor ungureşte, va fi anulat şi milioanele necunoscătoare de „limba statului“, vor fi împiedecate de fapt în exercitarea draptului lor electoral. Deosebirea între dreptul formal şi material nu va schimba nimic în aceasta situaţie tristă.

Tot aşa şi iar aşa! Ei cântă şi ei descântă, ear rezultatul este şi rămâne acelaşi — împiedecarea Nemaghiarilor în libera exercitare a dreptului lor. Până când?

La congresul catolic din Bohemia, ţinut alaltăeri, deputatul Mayer din Insbruck, a vorbit despre luptele culturale moderne, afacerea Wahrmund şi mişcarea studenţească. S'a adoptat o rezoluţiune, prin care se protestează în contra escluderei obiceiurilor religioase din şcoli şi insultarea profesorilor catolici de către profesorii statului.

După întrunire au avut loc ciocniri în stradă, între participanţii congresului şi social-democraţi. După amiazi, liberalii germani au ţinut o întrunire, votând o rezoluţie, prin care se protestează în contra întrunirilor ţinute în ultimul timp de clericali sub pretextul jubileului imperial.

Congresul socoliştilor. Din Fiume se anunţă, că marele congres al socoliştilor, care se ţine la Susak, a început printr'o sfinţire de steag. Oraşul e pavoazat. Au sosit mulţi străini, de asemenea trupe şi jandarmi pentru menţinerea ordinei. In palatul guvernatorului s'a ţinut o conferinţă pentru stabilirea măsurilor de precauţiune. In urma acestei conferinţe şi a primirei unor rapoarte, guvernatorul Nako a cerut de urgenţă noui trupe.

Procesul antimilitariştilor la Praga. Luni s'a judecat în Praga procesul antimilitariştilor Novac şi Kromek, acuzaţi că prin discursurile şi scrierile lor au îndemnat poporul să nu se supună legilor militare. O lume imensă a azistat la desbaterile acestui proces. Novac a fost condamnat la 14 zile închisoare, iar Kromek la o lună de zile. Printre cei, cari au azistat la dezbateri ca şi prin mulţimea acelora, cari staţionau în faţa tribunalului, s'a observat un mare număr de antimilitarişti, care îşi puseseră cocardele antimilitariste. Cocardele au fost confiscate de poliţie. Ele reprezintă două mâni, cari distrug o armă. In jurul lor sunt scrise cuvintele: »Nici un om, nici un ban“, în limba cehă.

Rapoartele consulare din Macedonia sunt în general destul de favorabile. Liniştea continuă. Câteva asasinate singuratice, printre cari asasinarea unui Bulgar şi poliţist fac senzaţie, căci dela proclamarea constituţiunei asemenea fapte au încetat. Pe de altă parte o înţelegere între comitetul tânăr turc şi comitetele creştine nu s'au făcut şi se observă animozităţi vizibile între greci, bulgari şi sârbi. Rapoarte consulare din Van şi Erzerum sunt liniştitoare; armenii rebeli par a voi să se supună pretutindeni.

Budgetul Rusiei. In ultima şedinţă a consiliului de miniştrii rus s'a discutat budgetul pe 1909, care prezintă un deficit de 223 milioane ruble. Primul ministru Stolypin a reproşat ministrului marinei, că nu şi-a motivat îndeajuns cererile. Budgetul ministerului căilor de comunicaţie a întâmpinat de asemenea protestări serioase. Stolypin a arătat că şi anul trecut acest budget a fost trecut cu greu prin Dumă şi că în anul acesta va întâmpina greutăţi şi mai mari. Guvernul a luat hotărârea de a nu publica pentru moment budgetul.

Un conflict al guvernului rusesc din causa aniversării lui Tolstoi. Din Petersburg se anunţă, că între ministerul de interne şi consiliul comunal, s'a iscat un conflict foarte serios Cu prilejul aniversărei naşterei lui Tolstoi, consiliul comunal a votat suma de 300.000 ruble pentru diferite stipendii şi instituţiuni filantropice. Ministerul de interne a înştiinţat consiliul, că va anula hotărârea luată. Din cauza atitudinei ministrului de interne, o mare agitaţie se observă în sânul populaţiunei.

Şaptesprezece cluburi politice în Turcia. Din Constantinopol se anunţă, că până acum s'au fondat aici şapte-sprezece cluburi poliitice. între cari un club al arabilor

---

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Richard Wagner şi Emil Zola.

De Sacher Masoch.

— »Viu deadreptul din iad«, — se auzi o voce piţigăiată, lipsită de melodie, şi fărâmându-se în disonanţă.

Omul, care şedea pe marginea drumului, se întoarse. Cele câteva nopţi rele pe cari le-a petrecut i-au iritat nervii mai mult decât ar fi putut'o face un concert Lamoureux. In urechile lui răsunau fără încetare întâiele acorduri ale lui *Renée*.

— Cine vorbeşte aici? — întrebă el,

— Eu, Măiestrul.

Omul, care şedea pe marginea drumului, zări atunci o pâclă, din care se desluşia vocea şi văzu pâcla îndesindu-se şi luând puţin câte puţin chipul unei figuri. O fiinţă de sex nehotărât stătea acuma în faţa lui. Era o fiinţă mică, uscată ca o mumie, ascunsă într'un halat de atlas roşu având pe cap o beretă de catifea vânătă. Din figura ei spână şi supărăcioasă ieşia un nas coroiat şi doi ochi pătrunzători.

— Nu mă recunoşti?

— Nu. doamnă.

— Eu sunt Richard Wagner.

— Ah! mă iartă, vă luam drept o femeie bătrână!

— Nu face glume, dragă Emil,— zise vocea cu un ton dojenitor. Vremea glumelor a trecut; arta a ajuns serioasă ca viaţa. Eu vin din iad, Măria Sa dracul îţi prezintă salutările lui.

— Cum? tu eşti osândit?

— Eu? aşa crezi tu? — răspunse spectrul. (Şi se aşeza pe o rază de lună care, căzând din fereastră, rămânea suspendată în aer ca o grindă de argint). Artiştii sunt foarte bine trataţi în lumea cealaltă şi nimeni nu mi-a cerut paşaport ori vr'un certificat de bună purtare. Dar, într'o zi, un domn mă strigă, şi, în poarta raiului găsii pe dracul în persoană.

— Ptiu! — striga omul, care şedea pe marginea drumului. Tare mi-ar fi plăcut să-l văz şi mai ales să-l simţ; trebuie să pută grozav!

— Ştiu bine, că-ţi plac toate mirosurile, bune ori rele, căci tu apreciezi parfumul, care să răspândeşte din bălegar, tot atât ca pe al unei blăni, în care a transpirat trupul unei blondine grase. Ţi-s'ar putea zice poetul mirosurilor. Dar, de data aceasta, te înşeli. Diavolul e foarte bun, cum ziceţi voi, Francezii. E un om elegant, amabil, şi care are chiar mult spirit.

— Şi ce voia cu tine?

— Imi strânse mâna c'un entusiasm sincer, ca odinioară regele Ludovic de Bavaria şi-mi zise: »Scumpul meu măiestru, azi trebuie să dai necondiţionat noutăţi publicului chiar şi în iad. Osândiţii. cari se frig de câteva mii de ani acuma în cuptor, s'au obicinuit până într'atâta cu căldura, încât ajută ei înşişi la întreţinerea focului. Celelalte chinuri tot aşa, nu mai au efect decât doară asupra noilor veniţi. Iţi cer dară, maestre, autorizaţia de a se juca operele tale în iad. Sunt cu desăvârşire asigurat de resultat.

— Şi eu, răspunse omul care şedea pe marginea drumului rozându-şi unghiile dela mâna dreaptă, dar eu ce profit voiu avea de acolo?

— Tu?

Măiestrul coborâ de pe raza sa de lună şi-l bătu familiar pe umăr.

— Ei bine, va veni ziua când muzica mea însăşi nu va mai produce efect. In clipa aceea ţi-a sunat ceasul. Atunci Lucifer va fi recurs la piesele tale; i-am propus eu.

— Eşti prea amabil măiestre.

— Zi-mi frate, — zise spectrul. Tu-mi eşti frate, şi nu înţeleg cum de n'a semnalat încă nimeni punctele de asemănare, cari sunt între noi doi. Mai întâiu, în clipa, în care piesele tale apar pe scenă, pui în tot-deauna o teză, ca mine. Cadrul şi acompaniamentul sunt lucrurile de căpetenie pentru tine ca şi pentru mine; omul nu vine decât în planul al doilea, ca şi la mine vocea omenească. Pentru tine psichologia nu există mai mult ca cântecul pentru mine; iar descrierea e pentru tine ceea ce-i pentru mine jocul de orhestră. Tu ai, ca şi mine, un desgust pentru acţiune: de aceea găseşte lumea în operele noastre acea extenziune fără samăn, căreia îi zic lărgime şi pe care o taxează de plictisitoare. Cât despre decor, el se făcea odinioară pentru piese; dar noi am înaugurat un sistem nou, şi în curând se vor face piesele şi muzica pentru costume şi decoruri.

— Dar elementul nou....

— Vorbeşte pe faţă, — întrerupse Wagner; lucrurile acestea mărunte pe cari lumea le socoteşte ca murdare pentru tine, le-am cultivat şi eu cu sârguinţă: adulteriul, incestul... Da, tu mi-eşti frate, şi-ţi dai bine seama, că tu ai întrodus muzica mea şi operele mele în Franţa? Tu ai pregătit calea, tu eşti apostolul lui Ioan, înainte mergătorul Mesiei. Noi ar fi trebuit să lucrăm împreună, ca să creăm adevărata capo-d'operă a viitorului.

— Ce păcat că eşti mort!

— Şi mie îmi pare destul de rău, — zise măiestrul suspinând; dar lasă-mă să isprăvesc. Mai sunt şi alte asemănări între t ne şi mine. Felul tău de a face reclamă e o minunată copiare după mine. Iţi place luxul ca mie, cu toate că amândoi am

și unul al curzilor, cari sunt în legătură cu comitetul tinerilor turci.

Situația în Persia. Refugiații persani fugiți din Ispahan la Bacu aduc știri cu totul neliniștitoare asupra situației în Persia. La Bagiak lucrurile stau rău. Șahul nu se mai crede sigur de trupele ce-l înconjoară. Trupele din Ispahan au trecut de partea revoluționarilor. Cele din Teheran refuză să se supună ordinelor comandanților respectivi. Șahul a fost nevoit să concedieze o bună parte din trupele sale de cavalerie din cauză că amenințau cu jafuri și cu omoruri.

In Turkestan a izbucnit revoluțiunea, care la dimensiuni din ce în ce mai mari în ultima săptămână au fost uciși la Taebris peste o mie și cinci sute de oameni. Populațiunea din Teheran, aflând despre succesele revoluționarilor din Taebris, a prins curaj și amenință cu o revoluție generală în cazul când nu se va convoca de urgență Parlamentul.

Comori părăginite și minți rătăcite.

De sub Copaci.

(Fine.)

Și nu există momente mai neplăcute de îndoială în viața omului decât atunci când e vorba de viața sa și omul nu este în stare să se povățuească însuși spre a-și alege un mod de viață mai adecvat, căci nu-i cunoaște manifestațiunile ei. In astfel de situații critice și de grea cumpănă tânărul e condus machinalmente înainte, nu atât de oarecari principii, ci mai mult de usul general. Vede și știe, că în anii trecuți cei mai mulți și-au căutat norocul în științele iuridice, mai filosofice, mai teologice, deci acolo și el, căci cum trăiesc aceia și el va putea trăi, fără însă să-și mai bată capul mai departe cu alte cariere, cari poate s'ar împăca mai ușor chiar și cu temperamentul său, sau i-ar asigura mai bine traiul personal și poate și interesele generale vitale ale neamului. Ei dar, *horror vacui* și frica necunoscutului! Și asa se întâmplă, că gimnaziul rom. din Brașov abia edă câte 4—5 technici și economiști la câte un deceniu, ear visătorii cu duiumul la an. Acesta este efluxul destul de tragicomic al educației unilaterale ce se dă tinerilor. Cestiunile acestea, ce tae adânc în viitorul națiunei noastre, ar trebui să ademenească mai mult pe domnii profesori conferențiari și exhortanți, căci dânșii cunosc mai bine pulsul poporului nostru, știu unde și ce ne doare, ce ne lipsește și ce-i de făcut (cum a fost d. es. discursul directorului gimnazial la încheierea anului școlar de acum doi ani.) Indeplinesc deci o faptă națională frumoasă, dacă nu o datorință morală ce le incumbă, a servi la toate ocasiunile cu astfel de îndigitări și lămuriri spre a împrăștia frica necunoscutului și torturătoarea esitare din sufletele tinere.

Dar nu-i locul, nici chemarea mea de a critisa mai departe sistemul pedagogic educativ existent, ce se practică școalele noastre, care-i menit par'că anume a ne îngreuna mai mult ajungerea mai repede la isbândă. Tot cam asta este soartea educațiunei și la celelalte școale medii române și la cele de stat dacă nu mai rău. De aici apoi o pleiadă întreagă de tineri dedicați aproape exclusiv științelor de stat iuridice, teologice și filosofice, iar pe terenul științelor positive technice economice sterilitate ridiculă. Accentuez însă cu alții și eu, că nu advocații, profesorii și teologii ne asigură de timala traiului, nu aceștia-s oamenii cuvântului, care de multe-ori răsună în pustiu, ci oamenii faptei văzute, oamenii muncei productive, inginerii de toate categoriile, ca cei de cultură, inginerii silvici ori forestierii, agronomii, montaniștii etc., cari prin istețimea și agerimea minței lor ne pot indica și lumina cărările întunecate ale muncei productive pe diversele terene economice, nelipsite de remunerațiunea asudoarei prestate. Nu voesc să contestez doar prin aceasta nici decum valoarea netăgăduită, ce o au în ogorul intelenit al națiunei noastre și cei dintâi mai ales preoții și necesitatea noastră de ei, nu, dar tot astfel de netăgăduit avem lipsă mai întâi de toate de ultimii intelectuali, cari prin o intensivă activitate prodigioasă în cele technice-economice ne-ar revela și nouă taina încă enigmatică a producțiunei, a progresului abundanței economice, deja așa de demult destăinuite în occident și la alte neamuri ce ne împresoară și ne sug până și măduva din oase.

Câmpul intelenit al muncei este vast de tot, mai ales în ramurile silviculturei și agriculturei și în branșele, ce stau într'un nex intim cu acestea: montanistica, cultura vitelor, lăptăria rațională, piscicultura, horticultura cu pomicultura și legumicultura, apicultura, avicultura, mătăsăritul, viticultura, cultura fânațelor irigate și pășunilor, cultura mare a textilelor și industria de casă, ș. a. multe. Este imens câmpul de activitate rodnică, ce i se desfășură omului harnic și cuminte în direcțiunile acestea, bogății enorme și inexhauriabile stau pitulate sub picioarele noastre ale Românilor miopi din monarhie; nu în zadar numit'au asto sfinte pământuri deja pe vremea divului Traian de Dacia felix, iar cercetătorii francezi și englezi, ce ne-au resbătut ogoarele noastre ardelene, bănățenești, maramureșene, nu fără temeiu botezatu-ne-au glia de paradisul Europei.

Avem de toate la îndemână; avem falnici munți cu codri seculari superbi, dumbrăvi răcoritoare cu fânațe și pășuni excelente, avem dealuri și câmpii cu ogoare mănoase, avem văi și culmi părăginite pustii, avem ape și pârâie de toată soama, avem și grădini intelenite de urzici cu leuștean și cucută. Avem așadară tămâie destulă, numai foc ne trebue ca să dea miros, adecă spirit, duh, minte iscusită ne trebue, care să ne învețe și pe noi artele economice de bunăstare.

Să ne depunem deci cu toții obolul de muncă, de capacitate, de energie pe altarul sacerdotal al intereselor iminente ale noastre ale tuturora, căci cu bunăstarea materială ne facem tot-odată puternici și mai accesibili și pentru cultură.

Să nu mai fim așa săraci, săraci, săraci cu duhul!

Șemnil, 1908.

— c —

Sfântul sinod în contra lui Tolstoy.

Pe când toți amicii culturii și ai progresului din Rusia precum și din toate țările civilizate cinstesc pe marele poet și scriitor rusesc, contele Leon Tolstoy, care-și serbează tocmai acuma aniversarea de 80 de ani, sfântul sinod din Petersburg a îndreptat contra lui anatema. In 4 l. c. foaia sfântului sinod »Zerkowny Viestnik« publică o circulară a sfântului sinod, prin care sunt provocați toți membrii bisericei ortodoxe pravoslavnice să nu ia parte la serbarea aniversarii a 80-a a nașterii contelui Leo Tolstoy. In acest act Leo Tolstoy e declarat ca dușman al bisericii ortodoxe și este declarat prin urmare de nedemn a fi cinstit și sărbătorit.

S'a fost făcut încercarea din partea unui partid al sfântului sinod de a îndemna pe metropolitul Antonie din Petersburg să se pronunțe în contra sărbătoririi lui Tolstoy, dar metropolitul a refuzat de a face aceasta, dar s'au găsit alți membrii influenți ai sinodului, între cari dușmanii lui Tolstoy, metropolitul Vladimir din Moscva și mitropolitul Inocențiu din Kiew, cărora le-a succes să câștige pe procuratorul suprem al sfântului sinod Iswolski, pentru amintita manifestație antitolstoiană. Astfel marele bărbat al Rusiei, a căruia spirit inalt este admirat de întreaga lume cultă, a fost așazicând din nou escomunicat, scotându-se din opurile religioase filozofice ale lui Tolstoy fără nex pasage, prin cari adversarii lui din sinod s'au încercat a dovedi că Tolstoy a comis blasfemie.

E interesant motivul, ce l'a adus înainte mitropolitul Antonie, care n'a aprobat nici decum procederea aceasta de a opri sărbătorirea lui Tolstoi. Antonie a declarat, că escomunicarea, ce s'a pronunțat asupra lui Tolstoi în 1901, a nimicit orice comuniune între biserica ortodoxă și Tolstoi. Ca să vină acum sinodul încă odată și ca să se proceadă în contra excomunicatului ar fi deci neadmisibil.

Indată ce s'a publicat circulara contra lui Tolstoi în organul sinodului, reuniunile clericale reacționare au decis a adresa lui Tolstoi în ziua nașterii sale telegrame, prin care condamnă activitatea lui și Tolstoi e provocat să părăsească Rusia, ca să nu demoraliseze junimea și să nu pregătească o nouă revoluțiune.

ȘTIRILE ZILEI.

— 27 August v.

Majestatea Sa în Budapesta. In timpul cât va sta Maj. Sa Monarchul în Budapesta, va acorda mai multe audiențe generale. Astăzi sosesc la Budapesta archiducele Francisc Salvator și archiducesa Maria Valeria.

Dr. Francisc Obert, protopresbiterul emeritat ev. al Brașovului, a răposat azi-dimineață în etate de 81 ani.

Ciocnirea de trenuri dela Prejmer. Direcțiunea căilor ferate ungare publică următorul comunicat cu privire la ciocnirea de trenuri de alaltăeri: Trenul de povară Nr. 8762, ce comunică pe linia Brașov—Bețcu s'a ciocnit în 7 l. c. la orele 5.55 în gara Prejmer cu trenul personal Nr. 8702. Dintre călători 10 inși au fost răniți. Vina este a conducătorului locomotivei, care a mânat spre gară cu o viteză mai mare ca cea prescrisă, apoi a împiegatului de serviciu și macagiului, cari nu au asigurat trenul de persoane contra trenului de marfă ce venea după el. Toți trei au fost suspendați din oficiu. Comunicația nu e întreruptă. Cazul se anchetează.

Tinerimea universitară română din Budapesta a trimis părinților lui George Novacovici următoarea telegramă: »Sărmanul George cedrul generației de mâne a dispărut din mijlocul nostru. Cu inimile cernite, cu durere nemărginită în suflet ne alăturăm și noi la jalea adâncă ce a cuprins sufletul fiecărui român. Doarmă în pace »Luptătorul«, el a dispărut din mijlocul nostru, dar idealul vieții sale va trăi și mai departe«. *Budapesta*, 5 Septemvrie 1908. *Tinerimea univ. rom. din Budapesta, aderenții idealului lui George Novacovici.*

Numire la facultatea teologică din Cernăuți. Maj. Sa Monarchul a numit pe d-l Vasile *Gheorghiu* profesor definitiv la catedra de biblie dela facultatea teologică din Cernăuți.

Boala lui Tolstoi. Din Petersburg se anunță, că doctorul Nikitin, care s'a întors dela Iasnaia-Poliana, declară, că inflamația glesnelor picioarelor lui Tolstoi continuă să devină din ce în ce mai îngrijitoare. Orice mișcare i-ar agrava boala, făcând ca sângele stricat din picioare să se introducă în ficat, producând catastrofa inevitabilă. Pe de altă parte faptul, că bolnavul nu poate să se miște, a provocat o pneumonie. Cu toată starea disperată, în care se află, Tolstoi continuă să lucreze, ceeace are un efect dezastruos asupra organizmului său. Familia fusese de părere să cheme pe renumitul medic, d-rul Bertenson, dar Tolstoi s'a opus din răsputeri, așa că în cele din urmă au trebuit să renunțe la acest proiect.

Mai mulți funcționari înalți ai căilor ferate austro-ungare au sosit în România spre a studia întrebuințarea petrolului ca combustibil la locomotive. Văzându-se că petrolul ca combustibil la căile ferate române a dat rezultate foarte satisfăcătoare, s'au luat dispozițiuni, ca să se introducă petrolul ca combustibil și la căile ferate austriace.

Cununie. Iozefina *Nicola* și Ovidiu *Gritta* ne fac cunoscută cununia lor, care se va celebra în ziua de 19 Septemvrie c. la oarele $6^1/_2$ dim. în biserica gr. or. din strada Lungă, Sibiiu.

— Veronica *Dan* și Victor *Barna* teolog abs. ne anunță serbarea cununiei lor, ce se va celebra în 21 Septemvrie n. a. c. la 3 oare d. a. în biserica gr. catolică din Borgo-Bistrișoara.

Logodnă. D-șoara Elena G. *Boamben* și D-l George G. *Olteanu*, culegător-tipograf, logodiți. Brașov, 26 August v. 1906. Felicitările noastre!

Oficiul de dare al or. șului ne trimite spre publicare următoarea înștiințare: In senzul §. 3 din statutul pentru ținerea de câni se aduce la cunoștința publică, că consemnarea cânilor pe anii 1908—9 care conține tot-deodată și darea prescrisă pentru fiecare câne este gata și e depusă la perceptoratul orășenesc, unde o poate lua în vedere întreg publicul în zilele dela 9 Septemvrie 1908 până la incl. 12 Septemvrie 1908. Tot în acest timp se pot prezenta la acest oficiu eventuale recurse în scris în contra consemnării. Totodată se aduce la cunoștința P. T. proprietarilor de câni, că mărcile nouă pentru câni, valabile pe anul 1908—9 deja s'au început din partea subsemnatului oficiu a se împărți și cel mult în decurs de 8 zile se pot ridica.

Holera la hotarele Galiției. Din Lemberg se anunță, că holera se apropie tot mai mult de Galiția. Ea bântue acum foarte puternic în localitatea Ostrow, aproape de graniță. In această localitate s'au îmbolnăvit 76 de persoane și au murit 30. Guvernatorul Galiției i-a cerut grabnic autorității administrative, să ia măsuri contra introducerei holerei în Galiția.

Soartea teatrului din Șoimuș. Părintele Ioan Baciu din Șoimuș, a înjghebat, precum știm, cu mult chiu și vai o sală mare și spațioasă în dosul casei parohiale, pentru de-a juca într'ânsa la ocaziuni piese teatrale cu trupa d-sale de diletanți. Când sala fu gata și părintele se pregătise de a o inaugura sărbătorește, solgăbirăul interzice inaugurarea, cerând explicații despre »obârșia« banilor, cu cari s'a zidit, căci so zice că ar avea bănueli, că sunt din alte țări.

Trăim doar în Ungaria!

Impăcarea regelui Belgiei cu fiica sa. Principesa Luiza de Coburg, fiica regelui Belgiei, voia să cumpere o vilă la Aachen. Ziarul »Morgenpost« anunță acum, că această vilă s'a cumpărat, însă n'a fost cumpărată de principesă ci de regele Leopold, care a oferit-o fiicei sale. Regele Belgiei a declarat apoi, că este dispus a pune principesei la dispoziție cheltuelile necesare cu condiția, ca să se despartă de anturajul ei de acum. Din faptul, că principesa a admis această condiție, se deduce, că cu aceasta s'a tăcut primul pas pentru împăcarea regelui cu fiica sa.

Ridicarea stărei de asediu în provinciile baltice. Din Petersburg se anunță, că consiliul de miniștri a hotărît ridicarea stărei de asediu în provinciile baltice, liniștea fiind restabilită.

Țarina bolnavă de cancer. Știri sosite la Darmstadt din Petersburg anunță, că țarina sufere de cancer provocat printr'o naștere grea. Din cauza tratamentului greșit boala este nevindecabilă. Țarina va veni la Darmstadt pentru a vizita stații balneare germane.

Teribil accident de automobil. Din Demant (Belgia), se anunță un teribil accident de automobil. Din cauza defectuozității cârmei, automobilul contelui De Marga s'a izbit de un zid și contele, soția sa, o cumnată și doi amici ai săi au fost aruncați la o distanță de câțiva metri. Contesa De Marga, care era în stare gravidă, a rămas moartă pe loc; sora ei s'a ales cu un picior rupt, iar bărbații cu puternice contuziuni și zgârieturi. In stare muribundă contesa a dat naștere unui copil mort.

Recordul lui Delagrange. Din Paris se anunță, că Delagrange a bătut Duminecă recordul cu areoplanul său, făcând în 29 minute și 53 secunde un drum de 24,125 metri. Delagrange a înconjurat cu aeroplanul său, de cincisprezece ori un trapez neregulat de o lungime de 1500 metri.

Impăratul Wilhelm despre Zeppelin. La prânzul de Luni dat de guvernatorul Alsației în orașul Strassburg era invitat și profesorul Hergesel, amicul intim al lui Zeppelin. Impăratul, în onoarea căruia se dedea prânzul, s'a informat dela Hergesell asupra ascensiunilor lui Zeppelin. Hergesell i-a descris entusiasmat, marea călătorie făcută la Mayența. Impăratul l'a ascultat cu mare interes, arătând la urmă, că a priceput toate amănuntele exprimându-și satisfacția pentru marea manifestație a poporului german în favoarea lui Zeppelin. Impăratul a adăogat: »De mult timp nimic nu m'a emoționat și nu m'a mângăiat atât de mult ca aceasta unanimă bătaie de suflet a poporului german. E sigur, că toți au înțeles acum, că națiunea

---

fost săraci. Teoria e cetățuia noastră, a unuia ca și a celuilalt, și nu mai puțin ca mine tu nu suporți contrazicerile. Noi am sdrobit pe vechii măiestri, cari au creat fără teorie, ca pasărea care cântă în crâng, iar eu am tratat pe critici cum îi tratezi tu astăzi.

— Ai dreptate. Nemernicii!...

— ...Cari îți pun în față mereu pe măiestrii scenei franceze.

— Iar ție, pe Mozart și pe Beethoven

— Această sublimă nepoliteță, care e arma ta, mi-a slujit și mie în zilele mele de pe pământ. Tu știi, de altel, scumpul meu Emil, că asta nu-i, de fapt, decât o trăsătură a caracterului german. Iți amintești că unul din marii noștri poeți a zis: »Germanul minte când e politicos«?

— Măiestre, cineva poate fi nepolitecos chiar și în Franța.

— N'o credeam, până a nu te cunoaște; dar acum sunt pe deplin convins.

— Ar fi să le smulgi urechile tuturor acelora, cari refuză să ne admire.

— Se înțelege, strigă măiestrul. Cu adevărat frumoasă este vorba poetului. »Ciomăgește pe cânele ăsta; ăsta-i un critic!«

Omul, care ședea în marginea drumului, se ridică brusc, și cei doi măiestri, compozitorul și dramaturgul viitorului, își strânseră mânile în vreme ce o orchestră nevăzută ataca întâiele măsuri din uvertura lui *Tannhäuser*.

Trad. de M.

germană e compact unită ca un singur om, în toate cestiunile mari. Subscripția națională asigură într'un mod neprevăzut și așa cum l'a dorit Zeppelin, construirea unui alt balon.

Cursa de automobile New-York—Paris Luni a sosit în Berlin automobilul italian »Zuest«, care face d'împreună cu altele cursa New-York—Paris. Automobiliștii, cu toate greutățile acestei lungi călătorii, au cel mai bun aspect. Automobilul »Zuest«, de când a părăsit Japonia, a avut de învins greutăți enorme, din cauza ploilor torențiale din China și Siberia. Automobilul a plecat spre Paris.

Venitele parochiei Gilău. Din Gilău ni se trimite următoarea scrisoare: Onorată Redacțiune! Cineva din interes particular, de bună samă cu intențiune a trimes la Vener. Conzistor din Blaj venitele parochiei Gilău greșite și schimonosite fără de cale, de bună samă, ca să-și ajungă ceva scop particular. Aci trimit circulariul pentru concurs. Din el lipsesc următoarele: 1. Casa modernă cu trei chilii, o culină mare, cămară, pivniță și grădină de legumi foarte mare și superedificate economice. 2. *240* de metrete de bucate și tot atâtea zile de lucru. Stola încă e schimonosită. căci parte e lăsat afară, parte e micșorată de tot. Vă rog să îndreptați, pentruca să nu cugete concurenții, că noi nu avem nici locuință la preot.*) Gilău, în 7 Sept. 1908. *Curatorii bisericii.*

Anunț literar. Păr. D. Voniga din Gyirok vestește tuturor celor interesați, că opul său: »Parenese sau cuvântări pentru toate ocaziunile ce obvin în oficiul pastoral al preotului« va apare în curând și celor abonați li-se va expeda cam pe la finea lunei Septemvrie. Totodată roagă pe acei on. domni preoți, cari încă nu au răspuns apelului de abonare, să trimită declarația ce li-s'a trimis, cu atât mai vârtos, că opul fiind mai voluminos decât cum s'a contemplat, după apariție se va vinde cu preț mai urcat decât cel determinat în declarațiunile de abonament. Prețul se trimite ulterior, adecă după primirea opului abonat.

O pagină aleasă din trecutul Someșenilor.

(Din „Vechile episcopii românești“ de domnul *Dr. Augustin Bunea*).

Petrecând de câteva zile, în *Rodna veche*, aproape de isvoarele *Someșului mare*, printre alte ocupațiuni am citit și prețioasele cărți ale Rs d. canonic Bunea: »*Vechile episcopii românești*« și »*Ierarchia Românilor din Ardeal și Ungaria*“. Multe lucruri importante și foarte interesante din trecutul mult încercatului nostru neam am găsit în aceste scrieri alese. Și de aci ca din întreaga noastră istorie se convinge cetitorul, cum, la noi, legea și biserica au fost strâns unite cu starea politică, socială și economică a poporului român. Când și unde a putut pătrunde măcar o umbră de *stăpânire românească*, îndată s'a înseninat și orizontul religios — de obiceiu atât de nervos al neamului românesc.

Una dintre cele mai glorioase pagini ale istoriei noastre politice și bisericești peste tot și în special pentru Românimea din nordul Transilvaniei — de pe valea Someșului mare, este epoca voevozilor moldoveni Ștefan cel Mare și al lui Petru Rareș, (între anii 1475—1550).

Iată cum espune*) d-l Bunea, într'un limbagiu ales și într'un stil elegant, împrejurările din acel timp, împrejurări concentrate în jurul »*episcopiei Vadului*« din Valea Someșului mare.

»Ștefan cel Mare, domnul Moldovei, după răsboiul purtat cu Mateiu Corvinul, obținu la încheierea păcii în anul 1475, pentru sine și erezii săi în Transilvania stăpânirea peste *domeniile* (nu numai castelele) *Ciceului* (pe valea Someșului mare) *și Cetății de Baltă*..

Ori cât de nesuferit ar fi fost domnul român *vecinilor sași* dela Bistrița și nobililor din comitatul Solnocului din centru și al Dobâcei, ei au trebuit să-l primească în mijlocul lor, pentru-că așa cereau interesele politice ale regatului ungar.

Sub Bogdan Vodă (1504—1517), urmașul lui Ștefan, legăturile cu Bistrița și cu ținuturile *din jurul Ciceului* devin încă și mai strânse și pârcălabii (castelanii) domnului moldovean rezideau neconturbați

*) In circularul datat 11 Aug. a. c. tipărit „către întreg clerul diecezan“ Nr. 5239—1908 LV. în adevăr nu sunt cuprinse punctele de mai sus. — Red.

*) Pag. 15 și următoarele.

în castelele numite. Tot așa s'a urmat aceasta și sub Ștefan Vodă cel tânăr (1517—27). Iar sub *Petru Rareș* (1527—1546) stăpânirea Moldovenilor asupra unor ținuturi din Transilvania *s'a întărit și estins*, căci pe lângă Ciceu și Cetatea de Baltă, Rareș dobândi la anul 1529 dela *Ioan Zapolya* și castelul *Ungurașului, districtul Rodnei, cu număroasa populațiune românească* și chiar și *cetatea Bistriței și districtul ei.* Sașii din Bistriță nu voiră nici decum să se supuie *barbarului valah*, ci se împotriviră cu armele. Dar după un asediu îndelungat din Septemvrie 1529 până în Martie 1530, întrerupt numai de niște armistiții și după-ce Bistrițenii în Martie (anul 1530) fură rău bătuți de trupele moldovene aproape de Bistrița la Târpii (Treppen) ei trebuiră să se supuie și prin deputații lor, trimiși în 15 Iunie 1530 la Petru Rareș în Moldova, încheiară cu acesta pace.

Pe timpul asediului Bistriței din partea trupelor lui Petru Rares, episcopul Vadului *Anastasie* (al 3-lea în șirul episcopilor de acolo după Ilarion a. 1523 și după Varlaam a. 1527) conduse la 13 Octomvrie 1529 un atac succes în contra Bistrițenilor, care eșiră la cules de vii, încheind apoi cu asediații un armistițiu.

Către sfârșitul lui Iulie (a. 1530) însuși voevodul Petru se află cu mare suită în *Rodna*, unde bistrițenii la porunca pârcălabului *Mateiu*, vistierul lui Unguraș (Balványos) au fost siliți să trimită lui Petru *30 de care încărcate cu proviant.* „*Acesta fu cel dintâiu tribut de supunere și de omagiu, ce l'a plătit liberul cetățean german barbarului valah*“ esclamă cu durere și indignare scriitorul săsesc *Heinrich Wittstock*, fost director la gimnaziul din Bistrița chiar pe timpul școlarizării subsemnatului (între anii 1863—1840), care enarează acest lucru pe baza documentelor contimporane...*)

In posesiunea acestor domenii mari, Petru Rareș fu întărit și prin diploma lui Ferdinand I din 4 Aprilie 1535. Și deși Izabela, văduva lui I. Zapolya, a dorimat castelul Ciceu (în a. 1544), totuși domeniul lui figurează și mai departe ca posesiune a domnului Moldovean. Cu moartea lui Petru Rareș, Bistrița, dar *numai* ea singură s'a eliberat de sub domnia Moldovenilor, pe când celelalte ținuturi rămaseră și de aci încolo în stăpânirea lor și sub *Ilie Vodă* (a. 1546—1552) ei exploatară chiar și minele dela Rodna...

Stăpânirea aceasta a domnilor moldoveni în Ardeal, intr'un timp îndelungat și neîntrerupt de 80 ani, a trebuit să lase urme în viața poporului românesc din aceasta țară, unde el era atât de asuprit.

Cea mai frumoasă dintre operele domnilor moldoveni este însă *Mănăstirea și episcopia Vadului*, (Kolostor-Vád) din jos de Dej pe țărmurul stâng al Someșului-mare. Că aceasta mănăstire și episcopie este înființată de domnii moldoveni, se vede limpede din *conscripția castelului făcută* la a. 1553, la porunca voevozilor transilvăneni Francisc Kendy și consoti.

In conscripția aceasta sunt înșirate *60 de* comune, sate *și moșii ce aparțineau* castelului *Ciceu*, anume începând dela *Reteag*, pe Someșul-mare toate satele până la *Ileanda-mare și Glod* — apoi *Lăpușul unguresc și românesc* și satele din jurul lor, *Orman, Chirău-Vad, Slatina, Bogata românească și cea ungurească.* Iar de domeniul *Ungurașului* se țineau 24 de comune situate spre *câmpia* Ardealului, dintre care mai importante erau *Mintiul Gherlei, Gherla, Bereding. Chintelnic, Arcalia.* Dacă adaogem la acestea și cele *50 de comune*, din districtul Rodnei și din districtul Bistriței, ne convingem că *episcopia Vadului se întindea* pe timpul lui Petru Rareș în partea nordică a Ardealului peste partea cea mai mare a teritorului transilvănean din diecesa de astăzi a Gherlei.

Incă un amănunt: La anul 1523 în timpul Vlădicului de Vad, *Ilarion*, preoții Mateiu, Șandru și Petru împreună cu *Cnejii din Valea Rodnei*, cer dela magistratul Bistriței să le conceadă a edifica o mănăstire »*în locul unde mai fusese o mănăstire ca aceea*«. Orașul le asignează un loc, dela Năsăud în sus spre munții Maramureșului, între comunele *Hordău* și *Telciu* pe apa *Bichișului.* In interesul acestei mănăstiri, Vlădica Ilarion, »ceru la 1523 confirmarea privilegiilor acordate odinioară *călugarilor*, din mănăstirea ardeleană a Bistriței, »*cari trăiau în păduri după regula cea grecească și vechie a bisericei, departe de fumul cetăților*«.

Astăzi țăranii din *Vad* și din *Bogata* își reamintesc cu înduioșare, că ei erau odinioară »*iobagii Vlădicului*«, cutare livadă e »*râtul Vlădicului*«, cutare izvor »*fântâna Vlădicului*», dealul, Cetățuia, »*Coasta Vlădicului*«. »*Valea Vlădicului*«. Ruinele reședinței și azi se mai cunosc, iar biserica catedrală a rămas până acuma cu unele inscripțiuni aproape de tot șterse *și nedescifrabile și cu tronuri pentru archiereu și domn.*«

*) Publicație în „Programm des Gymnasiums zu Bistritz, 1860“.

Și câte asemenea nestimate din trecutul neamului nostru nu strălucesc pe număroasele și frumoasele pagini ale cărților d-lui canonic Dr. Bunea.

Prof. V. Gr. Borgovan.

Varietăți.

S'a făcut constatarea, de altfel nu pentru prima dată, cu prilegiul unui caz de *tifos*, că această *boală dintre cele mai molipsitoare* și mai primejdioase, în deosebi pentru copii, se poate lua nu numai dela un bolnav, ci și dela acela care a suferit cu mai multe luni, cu un an și chiar cu trei ani înainte. Aceeași constatare s'a făcut în mai multe părți, în urma unor experiențe într'adins făcute.

Cel ce a suferit de tifos e în adevăr imunizat și nu mai are a se teme în viață de această boală; e însă primejdios pentru cei din jurul său, iar știința medicală se ocupă acum cu ideia de a-i face inofensivi pe foștii bolnavi de tifos.

Mijloacele întrebuințate până acum, numai în Anglia și Germania, sunt examenul repetat al foștilor bolnavi și desinfectarea lor.

*

Prin stăruința unei artiste engleze s'a înființat și se va deschide în curând la Berlin un teatru englez.

Pe noua scenă, se înțelege, se va da o deosebită sau chiar unică atenție literaturei engleze și americane.

Noul teatru este înființat în deosebi pentru răspândirea culturei engleze printre englezi și printre streini.

De două ori pe săptămână se vor da și reprezentații de zi pentru școlari și școlărițe.

Prin cultură proprie se înmulțește, se întăreste și se îmbogățește un popor.

*

Trenurile au până azi — în Apus în deosebi — compartimente pentru dame, pentru fumători, pentru vânători și cânii lor, etc...

De curând s'a format în Anglia o societate care vrea să ceară tuturor companiilor pentru drumuri de fier să înființeze pe liniile lor încă un soiu de compartimente, compartimente pentru *liniștiți.*

Când ești silit să mergi cu trenul mai multe zile și nopți de-arândul ce greu trece vremea mai cu seamă după ce te-ai săturat să mai privești afară, ceea ce se întâmplă curând!

Atunci o carte bună e o comoară, care nu se poate înlocui de loc cu convorbirea, pe care ai putea-o avea cu un alt călător, care îți vorbește ție sau altuia de politică, de ploaie, de prețul brânzii, de alegerea președintelui Statelor Unite, de păruiala din cutare parlament, de creșterea vitelor etc.

...Cu o carte favorită în mână să citești cu toată buna dispoziție pe care de obiceiu ți-o procură ori-ce călătorie...

M.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 9 Septemvrie. O corespondență de aci anunță, că regele Alfons al Spaniei și regina Victoria vor sosi la 1 Octomvrie pentru mai multe zile la Budapesta. Cu acest prilej va avea loc la 1 Oct. un bal de curte în sala palatului regal.

Berlin, 9 Septemvrie. „Lokalanzeiger“ află din Petersburg, că cu toată interzicerea Sinodului, Academia științifică din Petersburg va transmite o adresă lui Tolstoi. Odată cu a 80-a aniversare a nașterei sale, Tolstoi serbează și jubileul de 35 de ani ca membru corespondent al Academiei. Secțiunea academică a artelor frumoase, al cărui membru este Tolstoi, va trimite de asemenea o adresă jubilantului.

Serajevo. 9 Sept. Sîrbii și mohamedanii din Bosnia au trimis eri ministrului comun de finanțe baronul Burian un memoriu, prin care cer introducerea Constituției.

Constantinopol. 9 Sept. Una din urmările evidente ale intrevederei de la Salzburg dintre baronul Aerenthal și ministrul italian de externe Tittoni este rechemarea ofițerilor străini din jandarmeria turcă. Rechemarea aceasta se face sub forma unor concedii ilimitate, cari se acoardă din oficiu, de către guvernele respective, ofițerilor italieni și austriaci din jandarmeria din Macedonia. Actualmente nu se mai află nici un ofițer austriac în Macedonia, iar dintre italieni, afară de generalul jandarmăriei, se mai află zece ofițeri.

Maxime și cugetări.

Imparte aceia ce ai cu alții, nu îngrămădi bogății, nu te îngâmfa, nu fura, nu produce suferință, nu ucide, nu face altora aceea ce nu ai voi să ți-se facă ție; toate acestea au fost spuse nu de 1800 de ani, ci de cinci mii de ani, și nu s'ar putea să fie nici o îndoială a adevărului acestei legi, dacă n'ar fi fățărnicia.

*

Toate fericirile se aseamână, dar fiecare nenorocire are fisionomia sa particulară.

Tolstoy.

Bibliografie.

Un nou manual didactic. In editura librăriei Ciurcu din Brașov a apărut manualul »**Fizică pentru școalele secundare inferioare** de *Tit Liviu Blaga* profesor cu *169 ilustrațiuni* în text. Prețul cor. 2.40.

— »**Ciprian Porumbescu,** icoane din frământările unui suflet de artist.« De Dr. Valeriu *Branisce.* Broșură de 120 pagini. Cu portretul lui Ciprian Porumbescu, după ultima fotografie. Prețul unui exemplar 1 cor. 50 bani. Se poate comanda prin librăria »Gazetei«.

Vasile C. Osvadă. „Băncile populare din România“. Cu un adaus informativ Prețul 1 coroană.

Mihai Eminescu. „*Poezii*“, c'o notiță biografică de Ioan Sănduleseu. Ediția II, complectată și adăugită. Prețul 2 lei. Porto 10 bani.

Octavian Goga. „*Poezii*“, premiate de Academie. In Biblioteca pentru toți sub numărul 286—287. Prețul 60 bani. Porto 5 bani.

Haralamb Lecca. „Femeea Indărătnică“, comedie în 5 acte, tradusă după Shakespeare. (In Biblioteca pentru toți. No. 284. Prețul 30 bani. Porto 5 bani.

Ecaterina Colonel Steriad. „*Buna Menageră*“. Carte de bucate practică, care conține recete dela cele mai fine mâncari, prăjituri, gelatine, creme, conserve, dulcețuri, după bucătăria fină din România. Prețul cărței e de 5 coroane, plus 30 ban porto.

„Compassul Românesc“ de *N. P. Petrescu* partea I. și II. care conține și legea comercială. Se poate procura prin librăria A. Mureșianu, Brașov. Prețul ambelor tomuri plus 3 cor. 20 bani porto

---

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor respons.: Victor Branisce

Cărţi noi.

In institutul de arte grafice „*Minerva*" au apărut următoarele cărţi frumoase:

Titu Maiorescu, „Critice", Volumul I, preţul 1.50 cor.

C. Sandu-Aldea, „Pescar de Islanda" preţul 1.50 cor.

Ludovic Dauş, „Iluzii" roman 1.50 coroane.

Ion Bârseanul: „Dor pustiu". C. 1·50

N. Dunăreanu. „Răsplată" (nuvele) Preţul cor. 1.50.

I. L. Caragiale. „Momente, Schiţe, Amintiri". Preţul cor. 2.—.

Adina Gr. Olănescu. „Cugetări". Preţul cor. 1·50.

Guy de Maupassant. „O viaţă" (umilol adevăr) traducere de *Em. Gârleanu*. Preţul cor. 2·—.

Cor. Moldovan. „Cântarea cântărilor". Preţul cor. 1·—.

Caton Theodorian: „Sângele Solovenilor". Cor. 1·50.

C. Sandu-Aldea: „Sfaturile unui plugar luminat", cărticica I-a. 50 bani.

Al. Cazaban: „Chipuri şi suflete". Cor. 1 50.

Maria Baiulescu. „Extaz" (poezii). Preţul cor. 1.50.

M. Sadoveanu. „Dureri înăbuşite" ediţia II. Preţul cor. 2·—.

M. Eminescu: „Poezii postume", ediţie nouă. Cor. 1·50.

Se pot procura şi prin librăria „Gazetei Transilvaniei" în Braşov şi a se adauge la fiecare porto 10 bani.

Nr. 3661.—1908.

Publicaţiune.

Pentru furnisarea mâncărilor la Spitalul civil din loc pe timpul dela 1 Noemvrie 1908 până în 30 Iunie 1911 se va ţinea o pertractare de oferte **Mercuri în 23 Septemvrie a. c.** la 10 oare a. m. în odaia oficiului administraţiunei Spitalului.

Cari se interesează să înainteze ofertă cu timbru de 1 cor. şi conţinând cor. 200 ca vadiu până în 23 Sept. a. c. 10 oare a. m. la administratiunea Spitalului.

Condiţiunile de ofertă se pot vedea în fie-care zi în timpul oarelor de oficiu.

Brassó, în 12 August 1908.

(288 2—2.) Direcţiunea Spitalului.

Plecarea şi sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Braşov.

Valabil din 1 Maiu st. n. şi până în 1 Oct. st. n. 1908.

Plecarea trenurilor din Braşov.

Dela Braşov la Budapesta:

I. Trenul mixt la óra 5·46 min. dimin.
II. Tr. accel. (peste Cluşiu) la ó. 2·45 m. p. m.
III. Trenul de pers. la óra 7·30 min séra.
IV. Tr. accel. p. Arad la órele 10·26 m. séra.

Dela Braşov la Bucurescĭ:

I. Trenul de persóne la óra 3·20 m. dim
II. Trenul mixt la órele 12·00 m. p. m.
III. Trenul accel. la óra 2·19 min. p. m. (ce vine pe la Cluşiu).
IV. Tren mixt la órele 7·47 séra.*
*) (care circulă numai la Predeal).

Dela Braşov la Kezdi-Oşorheiu Bereczk şi Ciuc-Ghimes:

I. Trenul de pers. la óra 5.15 min. dim.*
II. Trenul mixt la óra 8·41 min. a. m.*
III. Trenul de per. la óra 3·05 m. p. m. (are legătură cu Ciuc-Szereda).
IV. Tren de pers. la órele 7·00 m. séra.*
(* au legătură numai la Szepszi-Szt.-György).

Dela Braşov la Zêrnescĭ (gara Bartolomeiu)

I. Trenul mixt la óra 8·40 min a. m.
II. Trenul mixt la óra 4 16 min. p. m.
III. Tren mixt la óra 9 46 séra.

Sosirea trenurilor în Braşov:

Dela Budapesta la Braşov:

I. Tren acc. p. Arad la órele 4·52 m. dim.
II. Trenul de persone la óra 7·12 dim.
III. Tr. accel. peste Cluşiŭ la ó. 2·09 m. p. m
IV. Trenul mixt la óra 8·50 min. séra.

Dela Bucurescĭ la Braşov:

I. Tren. de pers. la óra 7·28 min. dimin. (numai dela Predeal).
II. Trenul accel. la óra 2.18 min. p. m. (Are legătură cu Sibiiu şi Cluj).
III. Trenul pers., la óra 4 55 m. p. m.
IV. Trenul mixt. la óra 9·18 min. séra.

Dela Bereczk-Kezdi-Oşorheiu şi Ciuc-Ghimes la Braşov:

I. Trenul de persone la óra 8.16 m. dim.* (are legătură cu Ciuc-Sereda)
II. Trenul de pers. la óra 1·59 m. p. m.*
III. Trenul mixt, la óra 6·33 m. séra.*)
IV. Tren mixt, la órele 10·08 m. séra.
(* au legătură cu Ciuc-Gyimes).

Dela Zêrnescĭ la Braşov (gar. Bartolomeiu.)

I. Trenul mixt la óra 7·12 min. dim.
II. Trenul mixt la óra 1·39 min. p. m.
III. Tren mixt la óra 7·07 séra.

Notă. Incepând cu 1 Iunie intră în circulaţiune trenul direct Arad-Budapesta şi trenul accelerat de dimineaţă Braşov-Budapesta.

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.